

JÓZEF DUNIN-KARWICKI.

Jak to in illo tempore bywało.

Kartka z drugiej połowy XVIII w.,
wyjęta z papierów familijnych domu Duninów-Karwickich.

W KRAKOWIE,
SPÓŁKA WYDAWNICZA POLSKA.
1896.

JÓZEF DUNIN KARWICKI

**JAK TO IN ILLO
TEMPORE BYWAŁO**

Pamięci
Stefana Władysława Kowalowa
(23. VII. 1935–21. VII. 2014 r.)

INSTYTUT BADAŃ KOŚCIELNYCH W ŁUCKU

ІНСТИТУТ ЦЕРКОВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЛУЦЬКУ

BIBLIOTEKA „WOŁANIA Z WOŁYNIA”
T. 86

JÓZEF DUNIN KARWICKI

JAK TO IN ILLO
TEMPORE BYWAŁO

„WOŁANIE Z WOŁYNIA”
BIAŁY DUNAJEC–OSTRÓG 2014

© Copyright by Ośrodek „Wołanie z Wołynia”,
Biały Dunajec 2014

Redaktor serii
Ks. Witold Józef Kowalów

Korekta
Irena Dejneka
Ludmiła Poliszczuk

Wyd. I – Kraków 1896 r.

ISBN 978-83-88863-63-0

Ośrodek „Wołanie z Wołynia”
skrytka pocztowa 9
34-520 Poronin, Polska
~~~~~
“Воляння з Волині”
вул. Кардашевича, 1
35800 м. Остріг, Рівненська обл.
Україна

JAK TO IN ILLO TEMPORE BYWAŁO.

JÓZEF DUNIN-KARWICKI.

Jak to in illo tempore bywało.

Kartka z drugiej połowy XVIII w.,
wyjęta z papierów familijnych domu Duninów-Karwickich.

W KRAKOWIE,
SPÓŁKA WYDAWNICZA POLSKA.

1896.

Nakładem Księgarni Spółki Wydawniczej Polskiej.
W KRAKOWIE, W DRUKARNI «CZASU» FR. KLUCZYCKIEGO I SP.
pod zarządem Józefa Łakocińskiego.

Zanim przystąpimy do zacytowania tych kilku dokumentów, należy parę słów powiedzieć o postaciach ojca, dającego synowi to piękne i wzniosłe błogosławieństwo, i syna je odbierającego.

Ojciec, był to Józef Kajetan na Skrzywnie i Karwicach Dunin-Karwicki, regent kancelaryi koronnej, pułkownik wojsk J. K-M. i Rzeczypospolitej, marszałek lubelskiego trybunału koronnego z roku 1753, a następnie kasztelan połaniecki później zawichostski od r. 1781, ożeniony z Heleną Szembekówną. Syn, któremu gdy się udawał dla dalszego kształcenia się na wojaż zagraniczny, kochający go rodzice dawali swe błogosławieństwo, a następnie instrukcje, jak się ma zachować na funkcji poselskiej, był to Krzysztof Dunin-Karwicki, ożeniony w 1793 roku z Franciszką Małachowską, jedyną córką ostatniego kanclerza wielkiego koronnego, Hyacynta Małachowskiego. Pan Krzysztof obrany został w 1780 r. posłem na sejm z województwa kijowskiego z dóbr Lubarskich i Karpowieckich. Poprzednio był rotmistrzem kawaleryi narodowej; następnie, po dobrowolnem złożeniu szarży przez Adama Szydłowskiego, dekretem królewskim z dnia 6 marca 1789 r., mianowany został generał majorem wojska koronnego i szefem pułku przedniej straży imienia królowej; a nakoniec przez naczelnika najwyższej siły narodowej, Tadeusza Kościuszki, przy nader pochlebnym i przyjacielskim liście, pisanym jako do generała kolegi, z obozu pod Radomiem w dniu 17 czerwca 1794 r., awansowany na generał lejtnanta wojska koronnego, w temże wojsku komenderującego, jak świadczy oryginalny patent przy wyciśnięciu urzędowej pieczęci z napisem „Naczelnik siły zbrojnej narodowej. Wolność, Całość i Niepodległość”, datowany tegoż 17 czerwca 1794 r. lecz] dany już z obozu pod Kozłowem.

Obydwa główne dokumenta, jako i inne tu przytoczone, podajemy w dosłownych kopijach, ze ściśłem zachowaniem współczesnej pisowni. Dołączamy do tego mowę Józefa Kajetana Dunina-Karwickiego, wygłoszoną przez niego w Lublinie die 20 r. 1753 przy limicie trybunału, którąśmy w papierach rodzinnych znaleźli. Jest ona próbą ówczesnego napuszonego politycznego krasomówstwa i licznych łacińskich makaronizmów, których przodkowie nasi używali. W stosunkach zaś rodzinnych wyrażnie się ich wystrzegali. I tak:

Synu Kochany!

Najpierwsza y najszczególniejsza dla rodziców konsolacya widzieć dzieci grzeczne y uszczęśliwione. Bóg Wszechmogący, który każdego stwarza człowieka, przeznaczył Cię bydź naszym synem, stworzył Cię z niczego, odkupił Krwią swoją Przenajświętszą, oświecił darem Ducha świętego, ażebyś w tej wierze zbawił duszę swoją w którejś się urodził, yproś oto Boga.

Staralismsię wychować Cię przystoynie, dać Ci edukacyą podług lat Twoich młodszych. Pragniemy do czekać tego widzieć Cię grzecznego y szczęśliwego. Wysyłamy Cię do cudzych krajów dla nauk dalszych, żebyś był doskonalszych.

Napominamy Cię ociec y matka. Nayprzód żebyś Boga kochał, wstaiąc y kładąc się chwalił Go, dzięko wał za łaski wiary, w której Cię Bóg stworzył, nigdy nie odstempował do zgonu życia Twego. Strzeż się kompanij takich, w której widziałbyś osoby mniej wiary mające, strzeż się modnisiów zawsze, którzy nieznaią, że ich kara Boska czeka, za ich nieszanowanie Boga, strzeż się w takie kompanie wchodzić z takimi osobami przebywać, którzy natym wiek swoy trawia, myśli wysuszaia jakby młodych ludzi uwieść, bo inszey intraty ani sposobu do życia niemaia. Strzeż się jak ognia takowey kompanii, któraby Cię do zbytków do grzechu prowadziła, a uchoway Boże w niepotrzebną chorobę albo do nieszczęścia nieprzywiodła, bo w złych kompaniach utracisz Boga łaskę czego nieżyczę, stracisz pieniądze, ajuzes poznał jak onie trudno, w ojczyźnie a dopieroż w cudzych krajach będzie trudniej. Stracisz czas drogi nadaremnie, życzę jak ociec kochający Synu miły, ażebyś wszystkie obrócił myśli i starania profi tować z wojażu, jedney godziny nietrać nadaremnie bez nauk. Próznowanie niech będzie od Ciebie dalekie, ale

co ci zbędzie godzin od nauk, na czytanie książek obróć, żebyć profitował, bo y z książek czytania wiele będziesz miał pożytku y wiadomości. W języku niemieckim exercytuy się abyś doskonale mówił. Do francuskiego języka przyłóż mocnego starania, abyś jak najprędzej dobrze mógł mówić, a będziesz miał sam dla siebie konsolacyą, kiedy niebędziesz niemy w kompaniach. Z nauk będziesz extymowanym jeżeli możesz się nauczyć y języka włoskiego staray się. Geografij, historyi uniwersalney, na koniu jeżdżenia, fehtowania, tańców, manieri, architektury cywilney y militarney ucz się doskonale, abyś jak naygrzeczniejszym mógł powrócić kawalerem, żeby Bóg z ciebie miał chwałę, my rodzice pociechę, oyczyna z dobrego syna y obywatela pożytek. Zachoway Boskie przykazania y Kościoła świętego rzymskiego katolickiego. Miej zawsze na pamięci napominania nasze rodzicielskie y w żywey pamięci zawsze je w sercu choway, wierz ze ten Bóg, który Cię stworzył, odkupił, oświecił, patrzy na wszystkie czynności ludzkie umrzeć każe y za każdą rzecz odpowiedzieć. Wierz, że Cię nikt niekocha bardziej, nikt nieżyczy lepiej, jak rodzice, którzy cieszyć się będziemy bardzo, jeżeli to zachowasz co piszę, nikt się smucić nie będzie bardziej, jeżeli inaczej czynić będziesz jak my rodzice życzymy, a niezachowasz tego, utracisz nayprzód łaskę Pana Boga, stracisz wszystko czego nie życzę a broń Boże duszy.

Masz iuż te lata y rozum, wiesz co złego, co dobrego, znasz dobrze tyle w oyczyźnie obywatelów, którym oycowie wielkie substancye zostawili, wielkie fortuny zgromadzili, wielkie intraty, wielkie dostatki, nacóz się zdały rodziców zabiegi z krwawym potem starania, wszystko synowie zmarnowali. Jedni już w bidzie pomarli, drudzy ieszcze żal się Boże że żyją.

Staramy się z ciężką pracą z azardem zdrowia, żebyśmy fortunę dla was zrobili, komuż ją zostawimy?

jeżeli nie wam synom. Widzicie starania nasze y prace jak z krwawym potem okazałą rzecz trzeba się starać, pamiętay jak w kraju pieniędzy mało, jak podatki wielkie, wprowadzone nieszczęścia za grzechy nasze jak ubogiemi nas, czynią pamiętay expensy ochraniać y ile możności strzeż się pieniędzy nadaremnie wydawać. Na spectacula opery, widowiska, łakotki, nie trać pieniędzy adopieroż na obrazę Pana Boga. Odjeżdżasz synu kochany już mnie starego, bo siedmdziesiąty rok zaczynam wieku mego, matki także nie młodey. Proś Boga żebyś nas zastał żyjących, niech Cię Bóg strzeże wszelkiego grzechu y złych postempków broni, abyś nam niaskracał zycia, niech Cię błogosławi Bóg na każdym mieyscu, niech prostuje ścieszki twoje. Niech Ci doda Anioła Stróża aby Cię strzegł w każdym mieyscu, aby bronił grzechu. Jak nayczęściej odzyway się do nas donoś o zdrowiu y naukach twoich a powracay szczęśliwie tego Ci życzymy kochający rodzice.

Datt w Mizoczu 15 Junij 1777-mo anno.

(Na oryginalne podpisano):

Józef Dunin-Karwicki, regent koronny.

Helena Karwicka, matka twoja, proszę Boga, aby Cię błogosławił. (L. S.).

Miałem honor dać u ołtarza błogosławieństwo JM tak godnemu kawalerowi potysiąc kroć też same ponawiam, oraz na pamiątkę zyczenia moiego podpisuje
Maxymilian Ryło, biskup chełmski.

Przytomny kuzyn temu błogosławieństwu rodzicielskiemu JWJMMMCpow. państwa regentostwa koronnych, a życzący na każdym mieyscu pomyślności i błogosławieństwa rodzicielskiego y Boskiego popisuje się
Jan Kaczkowski, K. K. Ł. G. H.

**Instrukcja Krzysztofowi Karwickiemu synowi od oycy
iak się ma zachować na funkcyi poselskiej w Mizoczu
d. 18. 7-m bris 1780 anno dana.**

Kochany Synu!

Chciałem ażebyś wszedł w usługę publiczną oyczy-
nie twoiey na seym przypadaiący y uczyniłem
do tego skuteczne staranie przez moich przyjaciół, że
mimo wielości konkurentów i przeszkód czynionych
utrzymany zostałeś posłem z woiewodztwa kijowskiego,
sprawiło tę we mnie usilność, zaufanie w rozsądku
twoim, że dostojność tę nayszacownieyszą w obywatel-
stwie narodu, godnie y pożytecznie dla powszechnego
dobra sprawować będziesz. Radbym przytomny zawsze
patrzył na twoi kroki y być Ci w nich bliskiem prze-
wodnikiem radą moią, ale że dla interesów tobie wia-
domych muszę się do czasu zatrzymać w domu, przeto
podaię Ci na piśmie tę instrukcją, w której znajdziesz
generalne y nayspotrzebnieysze regały, podług których
zachować się powinienes na terażnieyszey twoiey funkcyi
poselskiej. Ufam zaś temu sercu, że poznawszy w nich
prawdę y należytość, wiernie dopełniać ich niezana-
niedbasz.

1-mo. Znasz z ćwiczenia wziętego y pojęcia naby-
tego potrzeba y dobro które spływa na nas z religij.
Wiesz iako ta iedynie czyni dobrego obywatela y do-
brego człowieka. Opatrzność przez codzienne dary y po-
wodzenia przypomina nam Boga, którego czcić y za-
chowywać przykazania Jego przez wdzięczność przy-
najmniey należy. A zatem pamiętać nadewszystko
powinienes, ażeby Wiara święta katolicka rzymska
żadnego uszczerbku nietylko widocznie ale też ani szladu
dążącego do iey uszkodzenia nieponiosła na tym Seymie.

2-do. Mówiłem nieraz z tobą iak wiele na tym naród traci, gdy niema zaufania w swoim królu. Mamy tego smutne doświadczenia. Śmiechu nie naśladowania warte używane sposoby do naprawy królów, przez sprzeciwienie się im otwarte, albo mieszanie ich spokojności, lub czynione postrachy, te albowiem bardziey ich zaostrzają y prowadzą do odporu surowszego w obronie swoiey dostojności. Reprezentacya zaś pokorna y stała ich obowiązków zwycięża ich powoli y czyni dobrani dla narodu. Zaczyn obliguję Cię ażebyś unikał y wystrzegał się łączyć do partyi, które to zowią przeciwne dworowi, y owszem staray się żeby wierność twoia była wiadoma królowi, a natenczas ieżeliby Ci się projekt iaki podany od tronu zdawał szkodliwym dla narodu, wolno Ci będzie mówić, y explikować się zprzeciwonego iemu zdania twego, ale zawsze z wysoką czcią y szacunkiem dla pana, którego zapewne takowe sprzeciwienie się twoie nierozgniewa, poznawszy, że co mówisz, mówisz z przekonania wewnętrznego bez cudzey namowy.

3-tio. Ponieważ pierwszy raz sprawować będziesz tę poselską funkcją, więc niebądź popędliwym do częstego zabierania głosu, pozwól y owszem mówić doświadczeńszym y rozważay ich zdania. Gdy zaś przygotuiiesz się na mowę, pokaż ją wprzód (ieżeli będziesz miał czas na to) Xieciu Sielunskiemu wuiowi twemu¹). Podkomorzemu krakowskiemu bratu y koledze starszemu²). Sekretarzowi koronnemu³), który spodziewam się że będzie marszałkiem poselskim, czyli referendarzowi koronnemu⁴). Proś ich, y day im wolność żeby

---

1) Biskupowi Płockiemu Szembekowi. 2) Michałowi Walewskiemu. 3) Kajetanowi Sołtykowi, kanon. krakowskiemu. 4) Joachimowi Małachowskiemu. (Przypisek wydawcy wedle kalendarzyka politycznego na rok przestępny 1780 wyd. drukiem i nakładem Michała Grolla, księgarza nadw. J. Kr. Mości).

poprawili, jeżeli by im się co w niej niepodobało, a tak będziesz pewniejszym o powszechnej aprobacy, gdy mówić będziesz in publico.

4-to. Strzesz się naganiać i szydzić z mów cudzych—Pan Bóg niejednako podzielił talenta między ludźmi. Naśmiewając się z cudzych zdań, pokazujemy w sobie ambycją y nieiaką pretensją celowania rozumem innych, a iako ludzie wyniosli są w nienawiści u wszystkich, przeto pociągają tym samym surowszych sędziów na swoje zdania.

5-to. Twoje obyczaje dotąd niebyły odemnie naganiane y dla tego za łaską Boską ziednałeś dla siebie poważenie u wszystkich, którzy Cię poznali. Jednakże pamiętaj na młodość twoją, y miej ją w jak najsurowszej straży. Warszawa iako stołeczne miasto ściąga do siebie ludzi różnego gatunku, strzeż się wiązać z temi, których niepoznasz wprzód obyczajów, bo złe towarzystwo zawsze jest niebezpieczne dla cnotliwego, a przynajmniej umniejsza mu nabytej sławy y zalecenia.

6-to. Jeżelibyś znalazł dla siebie promotorów do rady, albo skarbowey kommissyi, winszowałbym Ci ich. Jednakże czyni do tego starania z moderacją nienatrętne, trzeba szanować w starszych ich zasługi, doświadczenie, przymioty y tym ustempować gdy poznasz za nimi publiczne życzenia. A do tego w takiej porze tobie podchlebnej najlepiej poradź się tych, których Ci wyżej zaleciłem do rady. Także tego samego powierz się Jm. panu sekretarzowi Badyniemu, prosząc ażeby on wyrozumiał z króla, jeżeli będzie aprobował staranie twoje lub nie, bo ja niechcę żebyś był w najmniejszej rzeczy sprzecznym ułożeniu królewskiemu, ato samo ziednać Ci może względ łaskawy na przyszły czas.

7-mo. Niewidziałem w tobie pasyi do kart co nas kontentowało. Zalecam żebyś w tym trwaniu powrucił. Niewdawaj się w letkie kompanie między graczy.

Od takiej kompani uchylay się któraby Cię zepsuć mogła. Sprawuj się tak iak wypisałem, bo Ci nicht lepiej życzyć nie może iak rodzice, a uznasz ze przy błogosławieństwie Boskim wszystko Ci puydzie zrzecznie, czego Ci życzę

(Na oryginalu podpisano):

Twój kochający ociec *J. Karwicki*, R. K.

MOWA

Jaśnie Wielmożnego Imci Pana Józefa Kajetana Dunin Karwickiego, Regenta Kancelaryi Koronney, Pułkownika Woysk J. K. M. y Rzpoltay, Marszałka Trybunału Koronnego przy Limicie Trybunału y oddaniu do Ziemstwa Lubelskiego Laski Marszałkowskiey, w Lublinie die 20. Roku 1753.

Uż też przybił do brzegu po pułtorarocznym blisko żeglowaniu funkcyi naszej okręt, przy którym mi styr y rudel trzymać, onym przy Lasce Marszałkowskiey kierować znamienite Wm Panów godnych kolegów affekta pozwoliły.

Teraz gdy nam z tego okrętu wysiadać przychodzi, nie szerzę się naprzód w opisaniu, czegoś my wtey żegludze doznali, miialiśmy *latrantes Scyllas et Charibdes*, day Boże, aby y one nas minęły, zwątłoną pracami, postaremusz niczem nieskołataną stawiamy teraz u brzegu Bogu y Oyczyźnie *in spectaculum* funkcyi naszej nawę: Bogu naprzód pokorne zanosząc dzięki, że którzy dotąd na tym morzu, *ventos horrebamus iniquos, iammodo felices, quos ma terra tenet*. Powinien y tobie JW. Prezydencie, który *fulcrum Justitie* nazwać się możesz z godnemi *utriusq;* *Collegu* kolegami nieskończoną wdzięczność, tudzież prześwietnemu ziemstwu należytą recto-

gnicyą za stateczną wraz wszystkich WMM. Panów w utrzymywaniu sprawiedliwości żarliwość, przy których doskonałey pomocy, *dubiis saepe creditus auris, felici secans aequora curfu potui tenui fidere ligna.*

Wyznaię należyte dzięki Wielebnemu w Bogu. Kaznodziei, który unosząc się po różnych falach sprawiedliwości nawę *farentibus Spiritus Sancti ventis*, do szczęśliwego zawsze kierował portu.

Wyrazić oraz niezaniedbywam powinney wdzięczności przezacney palestrze, w ktorey *quad nomina tot magnorum in consiliis virorum adoro Oracula* za nie opieszalą nigdy w wszelkich tey nawy niebezpieczeństwach czułość, za przezorne praw koronnych utrzymywanie, y widoczne zawyłych w sprawach okoliczności obiaśnienie, za które prace y fatygi w potomne czasy nie wygasła w. nas zostawać będzie pamięć.

Już zaś styr tego okrętu to iest laskę z ręku wypuszczając, za nieudolność może wszystkich przepraszam: *Sumus enim nec Catonem omnibus, placuisse, quibus Lex et Cato displicuit.* Podał nam to do pamięci w dzieciach swoich Tacyt.

Zkąd zaś tę laskę odebrałem z oświadczeniem po winnego honoru wracam; wracam mówię *ad depositum magnorum Consulum* Prześwietnego Ziemstwa y sam w tym punkcie rad staię się *de Consule Civis*, wszystkich równym ziemianinem y służą.

Przytoczone tu dwa pierwsze dokumenta komentarzy nie potrzebują; są one bowiem wymownem świadectwem o poczciwym i religijnym duchu, który panował w rodzinie, w środku drugiej połowy XVIII w., właśnie kiedy zasady Encyklopedystów i Woltera zarażały w Polsce umysły. Drugi tu dokument jawnie dowodzi trzeźwego poglądu pana kasztelana na ówczesne stosunki polityczne.

I zaiste błogosławieństwo rodzicielskie, równie jak i zasady wyniesione z domu nie padły na niewdzięczną glebę, gdyż całe życie p. Krzysztofa, było jednym pasmem czynów szlchetnych. O usługach

zaś oddanych ojczyźnie, najlepiej świadczy list jego do JO. księżnej Izabelli z Flemingów Czartoryskiej, którego dosłowną kopiję tu przytaczamy.

Zawstydziłaś mnie JOśw. Mości Xiężno Dóbr. swją łaską y pamięcią — żeś raczyła biletem swoim uprzędzić wdzięczność za dar, kturęgoś jeszcze nie odebrała, y lękam się nawet, aby Bernardyni, gdzie nie zatracili tego daru mniej czuiąc ważność onęgo.

Cieszę się mocno, że ten sztandar dostanie się w depozyt JOX. Mci Dóbr., ktura bendąc czułą obywatelką y najlepszą z Polek, szanować potrafisz, tę pamiątkę, oiczyzny naszej — kiedyś wielkiey, a dziś nieszczęśliwey. — Sztandar ten był naypierwszym w Polsce, dany przez krulowe Jadwigę pierwszemu regularnemu regimentowi Raitaruw, kturzy pod znakiem tym wystyngowali się pod Widniem, z krulem Janem. — Jam go też piastował święcie, stawszy się szeffem tegoż później regimentu¹⁾ y byłem szczęśliwy — niedopuszcć aby przy upadku oiczyzny — dostał się wręce nieprzyjaciela.

Broniąc tego sztandaru, y ostatniey sławy zginol pułk na Pradze, y dwunastu znim officeruw, a ja z jednym officerem i kilkunastu żołnierzami, unieśliśmy ten sztandar, z pośrud boju, y wydarli go naiezdnikom.

Te szczątki woiska polskiego, są dla mnie szanowne, przyim go Xiężno, sercem Polki przykładney od ięgo ktury ją wysoce poważa y szanuje, y iest z uszanowaniem.

K. D. K.

(Co znaczy Krzysztof Dunin-Karwicki).

---

¹⁾ Oryginalny patent z dnia 6-go marca 1779 r. za podpisem króla Stanisława Augusta na szefowstwo pułku przedniej straży pod

Stanisław August z Bożey łaski Król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski y Czerniechowski.

znaymujemy ninieyszym listem patentem naszym komu o tym wiedzieć należy, iż mając sobie za leconą W-o Krzysztofa Karwickiego rotmistrza kawalerji narodowey woyska naszego koronnego w dziele rycerskim umiejętność, a chcąc onego do dalszych naszych y RPttey zachęcić usług, umyśliłiśmy mu szefostwo, pułku przedniey straży pod imieniem królowey tegoż woyska naszego koronnego, po dobrowolnym złożeniu Adama Szydłowskiego szefa, wakujące, y do dyspozycyi naszej przypadło dać y konferować. Jakoż ninieyszym listem patentem naszym znależącą do niego według opisu y ustawy RPttey płacą, tudzież ze wszystkiemi prerogatywami zdawna praktykowanemi aż do śmierci albo dobrowolnego odstąpienia, daiemy y konferujemy. Co mianowicie WWm woyska koronnego hetmanów, komissyi woyskowej, tudzież WWm y WWm generał-leytnantom, generał-majorom, pułkownikom, pod pułkownikom y innym wyższej y niższej rangi officerom a osobliwie wspomnianego pułku wiadomo czyniąc rozkazujemy, aby pomienionego W-o Krzysztofa Karwickiego za aktualnego szefa tegoż pułku mieli, znali, y onemu z mieysca y praw do tey szarży przyłączonych odpowiadali, y aby od innych odpowiadano było, starali się, dla łaski naszej królewskiej. Na co dla lepszey wiary ręką naszą podpisawszy, pieczęć ko-

---

imieniem królowej, wojska koronnego po dobrowolnem złożeniu Adama Szydłowskiego szefa, Krzysztofowi Dunin Karwickiemu, rotmistrzowi kawalerji narodowej tegoż wojska koronnego dane.

ronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia VI. miesiąca marca roku Pańskiego MDCCLXXXIX. panowania naszego XXV roku.

(Na oryginale podpisano):

Stanisław August Król. (L. S. koronnej pieczęci).

Pomiędzy zaś drogiemi pamiątkami rodzinnemi przechowuje się tabakierka utoczona własnoręcznie przez Tadeusza Kościuszkę w więzieniu petersburskiem i ztamtąd przysłana do Mizocza na Wołyniu, przyjacielowi swemu Krzysztofowi Karwickiemu.

Z papierów familijnych spisał w Lipcu 1895 r.

Józef Dunin-Karwicki.

OD WYDAWNICTWA

Oddajemy do rąk Szanownych Czytelników reprint broszury Józefa Dunin-Karwickiego *„Jak to in illo tempore bywało. Kartka z drugiej połowy XVIII w., wyjęta z papierów rodzinnych domu Duninów-Karwickich”* (Kraków 1896). Po rezydencji Dunin-Karwickich w Mizoczcu niewiele pozostało, ale pozostały duchowe ślady, zwłaszcza te uczynione przez Józefa Dunin-Karwickiego (1833–1910).

Na tę niezwykłą broszurę składają się papiery rodzinne, listy Józefa Kajetana Dunin-Karwickiego do jego syna Krzysztofa Dunin-Karwickiego z dodaniem mowy Józefa Kajetana Dunin-Karwickiego i patentu króla Stanisława Augusta. Ojciec ostrzega syna przed wiązaniem się z ludźmi nieznanymi obyczajów, bo *„Warszawa iako stołeczne miasto ściąga do siebie ludzi różnego gatunku”* (s. 11). Są to niezwykle aktualne wskazówki dla deputata (posła).

Listy te warto przypomnieć dzisiejszym posłom i deputowanym różnych szczebli. Uczciwa służba dla małej i wielkiej Ojczyzny była ważną sprawą dla wydawcy broszury i jego przodków, dlatego polska rodzina Dunin-Karwickich uczyniła wielki wkład w historię miasteczka i całego Wołynia.

Ks. Witold-Yosif Kovaliv
(Ks. Witold Józef Kowalów)

Ostróg, 16 lipca 2014 r.

W święto Matki Bożej Berdyczowskiej, patronki Ukrainy

OŚRODEK „WOŁANIE Z WOŁYNIA”

Od 1997 roku Ośrodek „Wołanie z Wołynia” zajmuje się publikowaniem książek wydawanych przez „Wołanie z Wołynia” – pismo religijno-społeczne ukazujące się na Ukrainie od 1994 roku. Wokół pisma skupionych jest kilka osób, które wzięły na siebie trud dokumentowania najnowszej historii i ukazywania aktualnych problemów Kościoła Katolickiego na Ukrainie, ze szczególnym uwzględnieniem Wołynia i diecezji łuckiej. Zainteresowania naszej redakcji obejmują także: sytuację wierzących w społeczeństwach krajów postsowieckich, kontakty katolicko-prawosławne, wysiłki ekumeniczne, stosunki polsko-ukraińskie, kultura i osiągnięcia myśli filozoficznej Ziemi Wołyńskiej, wybitni Wołynianie. Równocześnie z pismem ukazuje się seria wydawnicza: Biblioteka „Wołanie z Wołynia”. W latach 1997–2014 wydaliśmy 85 tytułów książek.

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY!!!

**Dotychczas nakładem
Ośrodka „Wołanie z Wołynia” ukazały się:**

- T. 1. *“Хресна Дорога”*, Острог 1997.
- T. 2. Br. Adrian Waclaw Brzózka, *Milczące cienie*, Ostróg 1997.
- T. 3. O. Ян Попель, *“Розмови про молитву”*, Білий-Дунаєць 1997.
- T. 4. O. Remigiusz Kranc OFMCap., *W drodze z Ostroga na Kolybę* – pod red. ks. Witolda Józefa Kowalowa i o. Józefa Mareckiego OFMCap., Biały Dunajec–Kraków 1998.

T. 5. O. Єдвард Станек, *“Педагогічні принципи Вчителя з Назарету”*, Білий-Дунаєць, 1998.

T. 6. Tadeusz Kukiz, *Wołyńskie Madonny i inne obrazy sakralne z diecezji łuckiej*, Biały Dunajec 1998.

T. 7. Ks. Witold Józef Kowalów, *Zmartwychwstały Kościół cz. 1, Diecezja łucka 1989–1998: odrodzenie Kościoła Rzymsko-katolickiego w obecnym dekanacie rówieńskim*, Biały Dunajec 1998.

T. 8. O. Альбін Яноха OFMСар., *“Отець Серафим-Алоїз Кашуба (1910–1977)”*, Білий-Дунаєць, 1999; O. Albin Janocha, OFM Сар., *Ojciec Serafin Alojzy Kaszuba (1910–1977)*, Biały Dunajec 1999.

T. 9. Ks. Witold Józef Kowalów, Ks. Michał Stanisław Głowacki „Świętopęk” (1804–1846). *Folklorysta i współorganizator powstania*, Biały Dunajec–Ostróg 1999.

T. 10. Ks. Witold Józef Kowalów, *Sursum corda. W górę serca. Wybór artykułów prasowych z lat 1992–1997*, Biały Dunajec–Ostróg 1999.

T. 11. Krzysztof Kołtun, *Szelest róży*, Biały Dunajec–Ostróg 1999.

T. 12. С. Михайлина Алекса RM, *“Слуга Божий Архієпископ Зигмунт-Щенський Фелінський (1822–1895). Син Волинської Землі”*, Білий-Дунаєць, 1999.

T. 13. O. Андрій Зволінський, *“Ясько”*, Білий-Дунаєць–Остріг, 1999.

T. 14. O. Ієронім Варахім OFMСар., *“Духовний силует Слуги Божого O. Серафима Кашуби OFMСар.”*, Білий-Дунаєць–Остріг, 2000; O. Hieronim Warachim OFMСар., *Duchowa sylwetka Sługi Bożego O. Serafina Kaszuby OFMСар.*, Biały Dunajec–Ostróg 2000.

T. 15. Ostróg. *Ilustrowany przewodnik krajoznawczy*, Biały Dunajec–Ostróg 2000.

T. 16. Ks. Władysław Knapiński, *Sprawa o Kościół w Ostrogu na Wołyniu*, Biały Dunajec–Ostróg 2000.

T. 17. Leon Karłowicz, *Nie zostawiajcie mnie tu... Obrazy z życia deportowanych do Kazachstanu*, Biały Dunajec–Ostróg 2000.

T. 18. О. Иоанн Павел Мухарский OFMCap., *“И ты утверждай своих братьев. К Великому Юбилею 2000 года”*, Biały Dunajec–Ostróg 2000.

T. 19. Галина Гандзілевська, *“Чекатиму тебе...”*, Biały Dunajec–Ostróg 2000.

T. 20. Krzysztof Rafał Prokop, *Sylwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 21. *Listy z Kozielska burmistrza miasta Ostroga*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 22. Ks. Władysław Bukowiński, *Do moich przyjaciół*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 23. *Spotkałem człowieka. Ks. Władysław Bukowiński w pamięci wiernych i przyjaciół*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 24. Krzysztof Kołtun, *Wołyńska litania*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 25. Ks. Witold Józef Kowalów, *Szkice z dziejów kościelnych Ostroga i okolicy*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 26. Romuald Wernik, *W Zdobunowie zakwitły kaczeńce*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 27. Ks. Andrzej Kwiczala, *Dzieje parafii rzymskokatolickiej w Ostrogu na Wołyniu (1939–2000)*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.

T. 28. Богдан Колосок, *“Кафедральні споруди Луцька. Історико-архітектурне дослідження”*, Biały Dunajec–Ostróg 2002.

T. 29. Maria Przybylska, *Karawana ze Wschodu*, Biały Dunajec–Ostróg 2002.

T. 30. О. Ієронім Варахім OFMCap., *“Апостол Церкви Мовчання. О. Серафим Кашуба OFMCap.”*, Білий-Дунаєць–Остріг, 2002; О. Hieronim Warachim OFMCap., *Apostoł Kościoła Milczenia. O. Serafin Kaszuba OFMCap.*, Biały Dunajec–Ostróg 2002.

T. 31. Ks. Kamil Kantak, *Juliusza Słowackiego życie i idee religijne*, Biały Dunajec–Ostróg 2003.

T. 32. Krzysztof Rafał Prokop, *Biskupi kijowscy obrządku łacińskiego XIV–XVIII w.* Szkice biograficzne, Biały Dunajec–Ostróg 2003.

T. 33. O. Hieronim Warachim OFM Cap., *Kapucyńska Odyseja przez Podole i Wołyń*, Biały Dunajec–Ostróg 2004.

T. 34. Marek A. Koprowski, *Wołyń dzisiaj*, Biały Dunajec–Ostróg 2004.

T. 35. “*Старий Кривин: дослідження та матеріали з історії Південно-Східної Волині*”, вступ, нарис, упорядкування Тарас Вихованець, Ігор Тесленко, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 36. *Krzemieniec*, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 37. Ułasz Samczuk, *Wołyń*, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 38. “*Стародруки Речі Посполитої XVI–XVIII ст. у зібраннях Музею книги та друкарства м. Острога і Волинського краєзнавчого музею. Каталог*”, Луцьк 2005.

T. 39. Stanisław J. Kowalski, *Powiat buczacki i jego zabytki*, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 40. *Materiały do dziejów diecezji łuckiej. Relacje o stanie parafii i dekanatów 1941–1944*, oprac. Maria Dębowska”, Biały Dunajec–Lublin–Łuck–Ostróg 2005.

T. 41. O. Kasjan Korczyński, *Katedra kijowska*, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 42. Інна Шостак, “*Луцько-Житомирська римо-католицька дієцезія наприкінці XVIII – у першій половині XIX століття*”, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 43. Adrian Waclaw Brzózka, *Zawieszeni w czasie*, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 44. Ks. Witold Józef Kowalów, *Memoires Domini. Pamiętający o Panu. Wybór artykułów prasowych z lat 1998–2002*, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 45. Swietłana Pyza, *Życie heroiczne i myśl ojca Serafina Kaszuby*, Biały Dunajec–Ostróg 2005.

T. 46. Tomasz Kempa, *Akademia i drukarnia Ostrogska*, Biały Dunajec–Ostróg 2006.

T. 47. Henryk Dąbkowski, *Polesie – moja mała Ojczyzna*. Wybór artykułów prasowych z lat 1989–2000, Biały Dunajec–Ostróg 2006.

T. 48. Paweł Grabczak, *Seminaria duchowne łucko-żytomierskiej diecezji w latach 1798–1842*, Biały Dunajec–Ostróg 2006.

T. 49. *Biesiada Krzemieniecka*, zeszyt 1, Biały Dunajec–Ostróg 2006.

T. 50. *Spotkałem człowieka*. Ks. Władysław Bukowiński w pamięci wiernych i przyjaciół, cz. 2, Biały Dunajec–Ostróg 2006.

T. 51. Michał Rudzki, *Notatnik wołyński*, Biały Dunajec–Ostróg 2006.

T. 52. Ks. Władysław Bukowiński, *Wspomnienia z Kazachstanu*; O. Serafin Alojzy Kaszuba OFMCap., *Zapiski z Kazachstanu*, Biały Dunajec–Ostróg 2006.

T. 53. *“Стародруки Речі Посполитої XVII–XVIII ст. у Волинських книгозбірнях. Каталог”*, Луцьк 2006.

T. 54. *Biesiada Krzemieniecka*, zeszyt 2, Biały Dunajec–Ostróg 2007.

T. 55. Krzysztof Rafał Prokop, *Biskupi kamienieccy od średniowiecza do współczesności*. Szkice biograficzne, Biały Dunajec–Ostróg 2007.

T. 56. Teresa Tyszkiewicz, *Archipelag śladów Boga*, Biały Dunajec–Ostróg 2007.

T. 57. Józef Dunin Karwicky, *Wędrówka od źródeł do ujścia Horynia*, Biały Dunajec–Ostróg 2007.

T. 58. Br. Adrian Waclaw Brzózka OFM, *Sny utraconej ziemi*, Biały Dunajec–Ostróg 2007.

T. 59. Jan Paweł II – Йоан Павло II, *Tryptyk rzymski – Римський триптих*, Biały Dunajec–Ostróg 2008.

T. 60. Marek A. Koprowski, *Między Bugiem a Styrem*, Biały Dunajec–Ostróg 2008.

T. 61. *Różaniec w życiu biskupa Adolfa Piotra Szelązka – Розарию життi Єпископа Адольфа-Петра Шельонжека*, oprac. s. Sabina Irene Gumkowska CST i s. Beniamina Karwowska CST. Biały Dunajec–Ostróg 2008.

T. 62. Adam Hlebowicz, *Biło-żowta Ukrajina (Biało-żółta Ukraina)*, Biały Dunajec–Ostróg 2009.

T. 63. Jan Fitzke – *Z Wołynia 1936–1939*. Biały Dunajec–Ostróg 2009.

T. 64. *Biesiada Krzemieniecka*. Zeszyt 3, „Liceum Krzemienieckie 1920–1939”. Biały Dunajec–Ostróg 2009.

T. 65. Ks. Stanisław Szczypta, *Z Żytomierza na Podhale*, Biały Dunajec–Ostróg 2009.

T. 66. Данута Ленік – Danuta Lenik, *Зi Сходу на Захід... – Ze Wschodu na Zachód...*, Biały Dunajec–Ostróg 2009.

T. 67. Tatjana Jurczenko, *Duchowość misyjna kapłanów pracujących w ZSRR po II wojnie światowej*, Biały Dunajec–Ostróg 2009.

T. 68. *Kalendarz «Wołania z Wołynia» 2010*, Biały Dunajec–Ostróg 2010.

T. 69. Marek A. Koprowski, *Podolskie klejnoty*, Biały Dunajec–Ostróg 2010.

T. 70. Ks. Władysław Bukowiński, *Historia nauczycielką życia*, Biały Dunajec–Ostróg 2010.

T. 71. Ks. Zygmunt Chmielnicki, *Kartki wspomnień*, oprac. Maria Dębowska, Biały Dunajec–Ostróg 2010.

T. 72. Krzysztof Rafał Prokop, *Arcybiskupi halicy i lwowscy obrządku łacińskiego. Szkice biograficzne*, Biały Dunajec–Ostróg 2010.

T. 73. О. Ян Попель, „Розмови про молитву”, Білий-Дунаєць-Острог, 2011.

T. 74. Jan Nowak, *Rekolekcje z ks. Władysławem Bukowińskim*, Biały Dunajec–Ostróg 2011.

T. 75. Marek A. Koprowski, *Od Humania do Krzemieńca: Irena Sandecka*, Biały Dunajec–Ostróg 2012.

T. 76. Maria Kielar-Czapla, *Ojciec Ludwik Wrodarczyk OMI. Portret duchowy*, Biały Dunajec–Ostróg 2012.

T. 77. Feliks Jasiński, *Kronika. Losy Polaków parafii Kąty, powiatu krzemienieckiego, województwa wołyńskiego w latach 1939–1945*, Biały Dunajec–Ostróg 2012.

Dzieje parafii rzymskokatolickiej w miejscowości Kuty (Kąty) na Wołyniu w okresie II wojny światowej. W pracy zawarto wiele wykazów i spisów polskich mieszkańców wszystkich wiosek wchodzących w skład tej parafii należącej do dawnego dekanatu krzemienieckiego diecezji łuckiej.

T. 78. *Materiały do wołyńskiego słownika biograficznego*, pod red. ks. Witolda Józefa Kowalowa, Biały Dunajec–Ostróg 2012.

T. 79. Krzysztof Kołtun, *Wołyńska litania*, Biały Dunajec–Ostróg 2012.

Drugie wydanie, uzupełnione, poetyckiego hołdu Matce Bożej czczonej przez Wołynian w wielu sanktuariach. Ufna modlitwa do Pana Boga przez wstawiennictwo Matki Najświętszej i świętych patronów Ziemi Wołyńskiej.

T. 80. Anna Jakubczyk, *Rodzina Józefówki w Żytomierzu*, Biały Dunajec–Ostróg 2013.

Praca nt. Józefówki – posesji zakonnic ukrytego Zgromadzenia Sług Jezusa w Żytomierzu. Zgromadzenie to zostało założone w Warszawie 8 grudnia 1884 r. przez błogosławionego O. Honorata Koźmińskiego (1829–1916), kapucyna, przy współpracy z Matką Eleonorą Motylowską (1856–1932). Książeczka przybliży historię ofiarnej pracy Sióstr na Ziemi Żytomierskiej.

T. 81. Ryszard Mieczysław Klisowski, *Wybrane wiersze wołyńskie*, Biały Dunajec–Ostróg 2013.

W 70. rocznicę Ludobójstwa na Wołyniu. Wiersze+płytką CD-R z nagraniami trzech utworów muzycznych kompozycji Autora.

T. 82. Stanisław Kardaszewicz, *Dzieje dawniejsze miasta Ostroga, Materiały do historii Wołynia*, reprint–przedruk wydania z roku 1913. Biały Dunajec–Ostróg 2013.

T. 83. Marek A. Koprowski, *Na gruzach Marchlewszczyzny. Skazani za polskość*, Biały Dunajec–Ostróg 2014.

Przejmująca historia Polaków mieszkających w Dowbyszu i okolicy, ukazująca fenomen trwania polskiej diaspory na Żytomierszczyźnie.

T. 84. *Дев'ятниця за посередництвом Слуги Божого о. Владислава Буковинського – Nowenna za przyczyną Sługi Bożego ks. Władysława Bukowińskiego*, Biały Dunajec–Ostróg 2014.

Nabożeństwo za przyczyną Sługi Bożego ks. Władysława Bukowińskiego, polskiego kapłana pracującego na Wołyniu i w Kazachstanie.

T. 85. Рахела Шинделевич, *Красота, которая привела меня к Богу*, Biały Dunajec–Ostróg 2014.

Świadectwo drogi życia do wiary w Kościele Katolickim.

**Wymienione książki można zamawiać
pod następującymi adresami:**

**Ośrodek „Wołanie z Wołynia”
skr. poczt. 9, 34-520 Poronin
<http://www.wolaniecom.parafia.info.pl/>
e-mail: vykovaliv@gmail.com**

lub

**“Воляння з Волині”
вул. Кардашевича, 1
35800 м. Остріг, Рівненська обл.
Україна**

«Wołanie z Wołynia»

**Pismo religijno-społeczne
Rzymskokatolickiej Diecezji Łuckiej**

To tytuł dwumiesięcznika, który wydajemy w diecezji łuckiej. Pismo to jest redagowane przeze mnie w rzymskokatolickiej parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Ostrogu na Wołyniu. Na łamach «**Wołanie z Wołynia**» zamieszczamy m. in. rozmaite opisy, relacje i wspomnienia dotyczące przeszłości wołyńskiej ziemi, kościołów i duszpasterzy. Celem tych tekstów jest uchronienie przed zapomnieniem chociaż części wołyńskiego dziedzictwa. Zwracam się do wszystkich ludzi pochodzących z Wołynia, którzy osiedlili się w różnych częściach Polski i Za Granicą, aby nadsyłali swoje wspomnienia, refleksje, spostrzeżenia lub materiały do opublikowania ich w dwumiesięczniku «**Wołanie z Wołynia**». Mile widziane będą także zdjęcia dawnych duszpasterzy kościołów.

Ks. Vitold-Yosif Kovaliv
(Ks. Witold Józef Kowalów)

Zainteresowanych współpracą z redakcją naszego pisma proszę o kontakt listowny w Polsce:

Ks. Witold Józef Kowalów
(Ks. Vitold-Yosif Kovaliv)

skr. poczt. 9, 34-520 Poronin
<http://www.wolaniecom.parafia.info.pl/>
e-mail: vykovaliv@gmail.com

lub telefoniczny w Ostrogu:
tel./fax +380 (3654) 2-30-38